

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

7 Rhagfyr 2023

Annwyl Paul

Diolch am eich llythyr dyddiedig 10 Tachwedd 2023 ynglŷn â Chynllun Cynefin Cymru.

Rydych yn cydnabod y pwysau eithriadol ar gyllidebau yr ydym yn eu hwynebu ar hyn o bryd. Fel yr adroddodd y Gweinidog Cyllid ar 17 Hydref, mae hyn yn cael ei achosi gan effaith driphlyg chwyddiant, mwy na degawd o gyntwr ar wasanaethau cyhoeddus a chanlyniadau gadael y UE, sydd wedi arwain at leihad yn y cyllid yn gyffredinol.

Cyflwynwyd Cynllun Cynefin Cymru i sicrhau nad oes bwlch mewn cymorth amgylcheddol yn 2024 yn y cyfnod cyn cyflwyno'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS) yn 2025. Roedd cynnal y gefnogaeth amgylcheddol yn ystod y cyfnod hwn yn rhywbeth y gofynnodd amrywiol randdeiliaid amdano gan gynnwys yr Undebau Amaethyddol, a'r Pwyllgor Newid Hinsawdd annibynnol.

Nid oedd Llywodraeth Cymru yn medru parhau i gynnig cymorth i gyfranogwyr presennol Glastir yn unig wrth i Raglen Datblygu Gwledig yr Undeb Ewropeaidd ddod i ben ar 31 Rhagfyr 2023. Yn ogystal â pharhau â'r gwaith a wnaed o dan y Cynllun Glastir i ddiogelu cynefinoedd, mae Cynllun Cynefin Cymru hefyd yn rhoi cyfle i'r miloedd o ffermwyr eraill nad ydynt wedi gallu gwneud cais i gynllun amaeth-amgylcheddol ers 2017.

Mae'r cyfraddau talu a osodwyd ar gyfer Cynllun Cynefin Cymru yn adlewyrchu'r costau a ysgwyddir gan ffermwyr wrth iddynt reoli tir cynefin yn unol â gofynion cytundeb y Cynllun. Wrth sefydlu'r cyfraddau talu, gwnaethom ddiwygio'r rhagdybiaethau ar effaith gofynion rheoli ar dir cynefin yn ein cyfrifiadau. Rydym hefyd wedi lleihau nifer yr opsiynau rheoli i symleiddio'r broses ymgeisio a'r gofynion rheoli. Er nad oedd modd imi gadarnhau'r gyllideb oedd ar gael ar yr adeg yr agorwyd y ffenestr, ni chafodd hyn effaith ar y gyfradd dalu fesul hectar a gynigwyd, na sut y cyfrifwyd y gyfradd dalu.

Caewyd y ffenestr ymgeisio ar gyfer y cynllun ar 10 Tachwedd, a daeth 3,254 o Ddatganiadau o Ddiddordeb i law. Mae'r rhif hwn wedi'i rannu fel a ganlyn:

- **166** gan Gymdeithasau Pori presennol am gymorth ar dir comin. (Cyflwynodd 92.79% o ddeiliaid contract presennol Glastir – Tir Comin Ddatganiad o Ddiddordeb.)
- **1,572** gan ffermwyr unigol sydd â chontract Glastir Uwch presennol. (Cyflwynodd 76.8% o ffermwyr â chontract Glastir Uwch Ddatganiad o Ddiddordeb.)
- **1,516** gan ffermwyr unigol heb gytundeb Glastir Uwch presennol. (Cyflwynwyd 49% o Ddatganiadau o Ddiddordeb gan ffermwyr unigol.)

Mae'r ceisiadau'n destun gwiriadau rheoli ar hyn o bryd. Unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau ac y bydd y contractau wedi'u cyhoeddi, byddaf yn gallu cadarnhau nifer y cyfranogwyr a chyfanswm y tir a gefnogir gan y Cynllun.

Mae Cynllun Cynefin Cymru yn cynnig contract 12 mis ac nid yw'r gyfradd dalu a'r fethodoleg sefydledig ar gyfer gosod y cyfraddau yn gosod cynsail ar gyfer yr SFS. Rwyf wedi rhannu manylion am sut y cyfrifwyd y cyfraddau talu gyda'r rheini sydd wedi gofyn am yr wybodaeth. Nid oedd y cyfraddau talu yn destun ymgynghoriad, fodd bynnag, cafodd y fethodoleg ar gyfer sefydlu'r cyfraddau eu gwirio'n annibynnol, fel sy'n arferol, pan fyddwn yn gosod cyfraddau talu ar gyfer cynlluniau cymorth amaethyddol.

Wrth i ffenestr ymgeisio'r cynllun agor, roedd problemau gyda'r mapiau cynefinoedd a'r dosbarthiadau cynefin a oedd wedi'u llenwi ymlaen llaw a gafodd eu cyflwyno i ymgeiswyr. Cafodd gwybodaeth am gynefinoedd ei llenwi ymlaen llaw ar ffurflenni cais a'i chyflwyno i bob ffermwr yng Nghymru fesul cae. Fel y nodwyd yn eich llythyr, problemau cychwynnol oedd y rhain, a gafodd eu datrys, a chyflëwyd y datrysiadau i'r darpar ymgeiswyr.

Bydd Glastir Organig yn dod i ben ym mis Rhagfyr 2023, wrth i'r contract presennol ddod i ben. Er hynny, mae gan ffermwyr yng Nghymru, gan gynnwys ffermwyr organig, fynediad at amrywiaeth o gynlluniau cymorth, ac roeddent hefyd mewn sefyllfa dda i wneud cais i Gynllun Cynefin Cymru. Yn y Cyfarfod Llawn ar 8 Tachwedd, cadarnheais fy mwriad i gynnig cefnogaeth i'r sector organig yn 2024, yn amodol ar argaeledd y gyllideb, a byddaf yn cadarnhau'r manylion cyn gynted â phosibl.

Rwy'n falch o nifer y ceisiadau a ddaeth i law ar gyfer Cynllun Cynefin Cymru, yn enwedig gan y ffermwyr hynny nad ydynt yn rhan o gynllun amaeth-amgylcheddol ar hyn o bryd. Ynghyd â'n cynlluniau gwledig domestig, bydd hyn yn eu galluogi i gyfrannu tuag at ein hymrwymadau newid hinsawdd a natur a pharatoi ar gyfer mynediad i'r SFS. Rydym wedi dysgu gwersi gwerthfawr wrth ddatblygu a chyflwyno'r cynllun a byddwn yn defnyddio'r gwersi hyn wrth i ni gwblhau'r SFS.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd